बोर्ड प्रश्नपत्रिका : जुलै २०१६

इतिहास व राज्यशास्त्र

वेळ : २ तास **एकूण गुण : ४०**

सूचना:

i. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

ii. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

iii. १ ते ५ प्रश्न इतिहास व ६ ते ९ प्रश्न राज्यशास्त्र या विषयावरील आहेत.

प्र.१. (अ) कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा: **[३]**

१. इ.स. १४५३ मध्ये _______ हे ठिकाण ऑटोमन तुर्कांनी जिंकून घेतले.
(कॉन्स्टॅन्टिनोपल, कालिकत, कोलकाता)

२. वास्को-द-गामा याने कालिकत येथील _______ राजाकडून व्यापारी सवलती मिळविल्या.
(जहांगीर, झामोरीन, शहाआलम)

३. १९व्या शतकाच्या उत्तरार्धात आफ्रिकेत ‘वसाहत’ निर्माण करण्याचा पहिला मान _______ ने पटकाविला.
(इंग्लंड, फ्रान्स, बेल्जियम)

(ब) ‘अ’ स्तंभातील घटकांशी ‘ब’स्तंभातील घटकांबरोबर योग्य जोड्या लावा: **[३]**

	‘अ’ स्तंभ		‘ब’ स्तंभ
१.	राष्ट्रसंघाचे मुख्य कार्यालय	अ.	पंडित नेहरू
२.	अलिप्ततावादी चळवळ	ब.	निकिता क्रुश्चेव्ह
३.	जी-७ मधील राष्ट्र	क.	जिनिव्हा
		ड.	कॅनडा

प्र.२. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): **[४]**

१. पारंपरिक साम्राज्यवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२. राष्ट्रसंघाची उद्‌दिष्टे कोणती होती?

३. आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाची माहिती द्या.

प्र.३. खालील विधानांची कारणे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): **[४]**

१. जर्मन प्रजासत्ताक सरकारविषयी हिटलरच्या मनात तीव्र संताप होता.

२. महात्मा गांधींनी असहकार चळवळ स्थगित केली.

३. शीतयुद्धाने अण्वस्त्रस्पर्धेला प्रोत्साहन मिळाले.

प्र.४. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ३० ते ४० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): **[६]**

१. इंग्लंड, फ्रान्स, रशिया या राष्ट्रांना बाल्कन प्रदेशाचे महत्त्व का वाटत होते?

२. ‘रक्तरंजित रविवार’ बद्दलची माहिती लिहा.

३. युरोपीय साम्राज्यवादी राष्ट्रांना वसाहती सोडून जाणे का भाग पडले?

प्र.५. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ६० ते ८० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): **[८]**

१. इंग्रजांनी भारतात आपला एकछत्री अंमल कसा सुरू केला?

२. दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम लिहा.

३. कृत्रिम उपग्रहाची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.६. कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा: **[३]**

१. आपण दुसऱ्यापेक्षा श्रेष्ठ आहोत अशा दाव्यांमुळे ________ निर्माण होते.

(समानता, संघर्ष, विषमता, सामंजस्य)

२. ________ हा लोकशाही व्यवस्थेचा गाभा असतो.

(लोक, प्रतिनिधी, पंतप्रधान, लोकसहभाग)

३. आजही ________ या देशात स्त्रियांना मतदानाचा अधिकार नाही.

(पाकिस्तान, बांग्लादेश, इराक, संयुक्त अरब अमिरात)

प्र.७. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन): **[३]**

१. प्रत्यावाहन म्हणजे काय?

२. राजकीय पक्ष म्हणजे काय?

३. भारतात जातिप्रथा नाहीशी करण्यासाठी कोणी प्रयत्न केले?

४. राज्यस्तरीय किंवा प्रादेशिक पक्ष म्हणजे काय?

५. प्रादेशिक विषमता म्हणजे काय?

प्र.८. खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही दोन): **[४]**

१. भारतात अध्यक्षीय लोकशाही आहे.

२. जनतेचा पुढाकार लोकशाही कमकुवत बनवतो.

३. समान राजकीय भूमिका असलेले लोक राजकीय पक्ष स्थापन करतात.

प्र.९. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५ ते ३० शब्दांत लिहा: **[२]**

१. आर्थिक विषमता हे लोकशाहीपुढील आव्हान कसे आहे ते सांगा.

२. विविध धर्माचे लोक शांततेने व सलोख्याने राहावेत म्हणून काय उपाय केले जातात?